Kriittisten raaka-aineiden aloite (CRMA)

Talousvaliokunta 30.5.2023

Teo Kangaspunta/TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Aloite

- **Komissio julkaisi 16.3.2023 kriittisten raaka-aineiden aloitteen**
  - Koostuu asetusehdotuksesta + tiedonannosta
- **Taustalla Euroopan raaka-aine riippuvuus**
  - Koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ovat viimeistään osoittaneet Euroopan haavoittuvuuden toimitusketjujen häiriötilanteissa
- **Kriittisten raaka-aineiden saatavuus on oleellista kaksoissiirtymässä (digisiirtymä + vihreä siirtymä) sekä puolustus- ja avaruussektoreilla**
  - Kriittisten raaka-aineiden kysynnän oletetaan kasvavan merkittävästi tulevaisuudessa
- **Kriittisten raaka-aineiden lista päivitettäisiin**
- **Kriittisten raaka-aineiden lisäksi määriteltäisiin suppeampi ryhmä: strategiset raaka-aineet**

Strategiset raaka-aineet

Asetusehdotuksessa unionin tason tavoitteet strategisille raaka-aineille vuoteen 2030 mennessä:

- **10 % EU:n kulutuksesta louhitaan EU:ssa**
- **40 % EU:n kulutuksesta jalostetaan EU:ssa**
- **15 % EU:n kulutuksesta saadaan kierrätyksestä**
- **Yli 65 % minkään strategisen raaka-aineen tuonnista ei saa olla peräisin yksittäisestä kolmannesta maasta**

Asetuksen osa-alueet

Aloitteen tavoitteiden saavuttamiseksi asetuksessa pyritään:

1. **Vahvistamaan EU:n raaka-ainearvoketjuja**
2. **Parantamaan riskien seurantaa ja hallintaa**
3. **Monipuolistamaan tuontia ja vähentämään strategisia riippuvuuksia**
4. **Kestävyyden ja kiertotalouden edistämiseen**
5. **Tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavien rakenteiden ja hallinnon luomiseen**

EU:n raaka-ainearvoketjujen vahvistaminen 1/2

1. **Strategisen hankkeen asema ja sen tuomat edut – asemaa haettaisiin komissiolta – tunnustamisperusteina:**
   a) Hanke edistäisi merkittävästi strategisten raaka-aineiden toimitusvarmuutta unionissa
   b) Hanke on tai tulee olemaan teknisesti toteutettavissa kohtuullisessa ajassa, ja hankkeen odotettu tuotantomäärä voidaan arvioida riittävällä varmuudella
   c) Hanke toteutetaan kestävästi
   d) Unionissa toteutettavilla hankkeilla tulee olla rajat ylittäviä hyötyjä
   e) Jos hanke toteutetaan kolmannessa maassa, tulee sen tuottaa lisäarvoa kyseisessä maassa
2. **Luvituksen edistäminen**
   - Luvituksen yhteyspiste (ns. ”One stop shop”) kaikille kriittisten raaka-aineiden hankkeille
   - Lisäksi strategisille hankkeille:
     - Etusija luvituksessa
     - Luvitukseen enimmäismääräajat – prosessointi- ja jalostushankkeet 12kk, kaivoshankkeet 24kk
     - Prosessointi- ja jalostushankkeet: jos päätöstä ei määräajassa, katsottaisiin hanke hyväksytyksi
     - Asema yleisen edun projekteina – mahdollisuus pitää ylivoimaisen yleisen edun projekteina lintu/vesi/luontodirektiivien poikkeusharkinnassa

Riskien seuranta ja hallinta

- **Komissio seuraisi kriittisten raaka-aineiden toimitusvarmuuteen liittyviä riskejä**
- **Jäsenvaltioille eräitä raportointivelvoitteita:**
  - Tunnistettava ja ilmoitettava kriittisten raaka-aineiden arvoketjun keskeiset markkinatoimijat
  - Toimitettava tietoja strategisten raaka-aineiden strategisia varastoista
- **Strategisia teknologiatuotteita valmistavien suuryritysten olisi auditoitava toimitusketjunsa kahden vuoden välein**
- **Mahdollistettaisiin komissiolle yhteishankintojen koordinointi – perustuisi vapaaehtoisuuteen**

EU:n raaka-ainearvoketjujen vahvistaminen 2/2

3. **Tarvittaessa jäsenvaltioiden huomioitava kriittisten raaka-aineiden hankkeet maankäytön suunnittelussa**
4. **Jäsenvaltioiden laadittava kansalliset malminetsintäohjelmat sekä toimitettava ne komissiolle**
   - Ensimmäinen vuoden kuluessa voimaantulosta ja tarkastettava 5 v välein
   - Sisällytettävä mm. mineraalien kartoitus sopivassa mittakaavassa, geokemialliset ohjelmat ml. maaperän, sedimenttien ja kallioiden koostumuksen määrittäminen
   - Kerätyt tiedot olisi asetettava saataville vapaasti käytettävissä olevalle verkkosivulle
5. **Olemassa olevan rahoituksen koordinointi strategisille hankkeille**
   - Ehdotukseen ei sisälly uusia EU-tason rahoitusvälineitä tai mekanismeja

Kestävyyden ja kiertotalouden edistäminen 1/2

- **Jäsenvaltioiden tulisi hyväksyä ja toteuttaa 3 v kuluessa voimaantulosta raaka-aineiden uudelleenkäyttöön liittyvät ohjelmat, joiden tarkoituksena on mm:**
  - Lisätä sellaisen jätteen keräystä, jolla on kriittisten raaka-aineiden talteenoton merkittävä potentiaali
  - Lisätä sellaisten tuotteiden ja komponenttien uudelleenkäyttöä, joilla on kriittisten raaka-aineiden talteenoton merkittävä potentiaali
- **Jäsenvaltioiden tulisi perustaa tietokanta kaikista käytöstä poistetuista ja hylätyistä kaivannaisjätealueista, jotka sijaitsevat niiden alueella**
- **Kaivannaisjätedirektiivin tarkoittamille toiminnanharjoittajille velvoite kartoittaa kriittisten raaka-aineiden hyödyntämispotentiaali jätteestä**

Kestävyyden ja kiertotalouden edistäminen 2/2

- **Asetus sisältäisi kestomagneetteja koskevaa erityissääntelyä, mm:**
  - Merkintävelvollisuksia kestomagneetteja sisältäville tuotteille – merkintä tuotteen sisältämistä kestomagneeteista, linkitettävä tuotetunniste josta saatavilla tietoja toimijasta ja kestomagneeteista
  - Velvoite tuotteiden sisältämien yli 0,2 kg kestomagneettien kierrätyssisällön ilmoittamiselle ja mahdollisuus säätää tulevaisuudessa vaatimuksia kierrätysmateriaalin osuudelle tuotteiden sisältämille kestomagneeteissa
- **Sertifiointi – komissio voisi tunnustaa kriittisten raaka-aineiden kestävyyden sertifiointijärjestelmiä**
- **Ympäristöjalanjälki**
  - Komissiolle mahdollisuus vahvistaa raaka-ainekohtaiset laskentasäännöt ympäristöjalanjäljen laskemiselle

    → Jos raaka-aineelle on vahvistettu laskentasäännöt, tulisi markkinoille saattajan asettaa saataville ympäristöjalanjälki-ilmoitus

Hallinto ja strategiset kumppanuudet

- **Asetuksella perustettaisiin Euroopan kriittisiä raaka-aineita käsittelevä toimikunta joka suorittaisi asetuksessa säädettyjä tehtäviä, kuten:**
  - Antaisi mielipiteensä komissiolle strategisen hankkeen statuksen myöntämisestä ja hoitaisi muita strategisten hankkeiden hakemuksiin ja strategisten hankkeiden implementoinnin seurantaan liittyviä tehtäviä
  - Osallistuisi strategisiin varastoihin liittyvään tiedonhallintaan, toimitusriskien kartoittamiseen sekä stressitestaukseen
  - Kartoittaisi unionin **strategisia kumppanuuksia**, niiden toimivuutta sekä priorisoisi kolmansia maita strategisten kumppanuuksien solmimista varten – jäsenvaltioiden koordinoitava omaa toimintaansa toiminnan johdonmukaisuuden varmistamiseksi
- **Toimikunta koostuisi jäsenvaltioiden edustajista sekä erilaisista alatyöryhmistä**

Kiitos